

Ahmed Hadžirović

Pregled štrajkova vođenih u Bosni i Hercegovini od 1935—1941. godine

Nakon skoro šestogodišnjeg zastoja i zamiranja privrednog i političkog života u zemlji, koji je uslovljen otvorenom diktaturom i ekonomskom krizom (u tom vremenu je režim zabranio rad svim građanskim političkim partijama, naprednim radničkim udruženjima i nekim sindikalnim savezima, a ekonomska kriza je donijela zatvaranje preduzeća, zastoj trgovine, smanjenje broja zaposlenih radnika, snižavanje radničkih nadnica, zamiranje aktivnosti radničkih sindikalnih organizacija naročito u pogledu vođenja tarifnih i štrajkačkih akcija itd.), nastupio je period koji se obično karakteriše kao vrijeme privrednog oživljavanja ili privrednog prosperiteta, a koje počinje 1935. godine i traje do prenošenja ratnih operacija drugog svjetskog rata na tle Jugoslavije. Taj mnogo burniji period obilježen je izvjesnom liberalizacijom režima praćenom oživljavanjem rada građanskih političkih partija, obnavljanjem i aktiviranjem radničkih sindikalnih i drugih organizacija, a ispunjen je i mnogobrojnim tarifnim, štrajkačkim i drugim radničkim akcijama usmjerenim ka poboljšanju prije svega ekonomskog položaja radničke klase.

Val štrajkova zahvatio je čitavu zemlju i negdje sa malim prekidom, a negdje u stalnom kontinuitetu trajao sve do 1941. godine. U Bosni i Hercegovini taj val traje od 1935. do aprila 1941. godine. Prema podacima do kojih smo došli, u ovom periodu u BiH je vođeno 196 štrajkova.

Iz podataka koji se ovdje iznose, za razliku od onih što se navode u malobrojnoj literaturi o ovom pitanju¹⁾, izlazi da je radnička klasa BiH vodila mnogo više akcija nego što se do sada mislilo, iako ni za ove podatke ne možemo tvrditi da su sasvim potpuni. Dalja istraživanja izvorne građe vjerovatno će upotpuniti sliku borbe radništva za poboljšanje svog položaja.

---

¹⁾ Čedomir Đurđević: Položaj i akcije radničke klase Jugoslavije u periodu pred II svjetski rat, Beograd 1951. god.; dr Sergije Dimitrijević: Privredni razvitak Jugoslavije od 1918. do 1941. godine, Beograd 1962. g.; Bogdan Krekić: Radnički štrajkovi 1936. godine, Beograd, s. a. i Pregled istorije Saveza komunista Jugoslavije, Beograd 1963.

Podaci o štrajkovima se iznose u hronološkom nizu i sadrže samo najosnovnije elemente o pojedinoj akciji: kada je vođena, koliko je radnika u njoj učestvovalo, rezultat akcije i izvor iz kojeg je uzet podatak, dok će detaljno razmatranje uzroka i posljedica ovih akcija biti predmet drugog rada.

Na iznošenje ovih podataka navela nas je prije svega činjenica da oni u ovom obimu nisu poznati našoj javnosti, a zatim i to što smatramo da oni i ovako dati mogu pružiti uvid u borbu radništva BiH za popravljavanje ekonomskog i socijalnog položaja i poslužiti kao baza za naučno uopštavanje.

1935. godina

17—19. I 1935. g.

420 radnika Šumsko industrijskog preduzeća »Našička« u Begov Hanu (kod Zavidovića) obustavilo je rad jer im firma nije isplatila obećanu povišicu plata i jer se pripremala da otpusti veći broj radnika.

(Arhiv Socijalističke republike Bosne i Hercegovine, u daljem tekstu A SR BiH, Banska uprava, u daljem tekstu BU, Povjerljivo, u daljem tekstu Pov., br. 316/1935; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 16/1935.)

19. II 1935. g.

500 pilanskih radnika »Našičke« u Zavidovićima stupilo u štrajk. Ovdje postoje dvije organizacije drvodjelaca (Savez drvodjelaca i Jugoslovenski nacionalni radnički sindikat) i pošto nova organizacija JNRS ima više članova, zahtijeva da se stari radnički povjerenici smijene i imenuju njihovi. Kako je uprava preduzeća to odbila, došlo je do ovog štrajka.

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 43/1935.)

20—23. III 1935. g.

Štrajkovali radnici u rudniku Kakanj, jer nisu dobili plate za januar i februar 1935. g.

(A SR BiH, BU, Pov. Državna zaštita, u daljem tekstu DZ br. 1586/1935.)

U martu 1935. g.

U Kaknju štrajkovalo oko 1.000 radnika. Oni traže povišicu plata.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1409/1936.)

3. IV 1935. g.

Štrajk 200 rudarskih radnika u Brezi (druga smjena u štrajku). Radnici stupili u štrajk zato što nisu dobili plate za mjesec februar i mart 1935. g. Radničke vođe uhapšene. Tek 5. IV radnici su dobili plate za februar i nastavili posao.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1586/1935.)

6—9. IV 1935. g.

Štrajk 280 radnika firme »Varda« u Višegradu. Radnici štrajkuju zato što nisu primili plate za februar i mart. Tek 9. IV primili su zasluženi novac i nastavili posao.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1724/1935.)

U maju 1935. g.

Petnaestodnevni štrajk obučara Banjaluke. Zahtjevi za povišenje nadnica, poboljšanje higijenskih uslova i uspostavljanje radničkih povjerenika su usvojeni.

(Arhiv Instituta za istoriju radničkog pokreta BiH, u daljem tekstu AIRP, Sarajevo, sjećanje Dede Gazića.)

Ljeto 1935. g.

Vođen štrajk kožarskih radnika u Bosanskom Novom. Učestvovalo 120 radnika. Štrajk djelomično uspio.

(»Četrdeset godina«, Zbornik sećanja aktivista jugoslovenskog revolucionarnog radničkog pokreta, Beograd 1960, knj. 3. str. 125.)

6—12. VII 1935. g.

U Zavidovićima vođen štrajk 660 radnika »Našičke«. Sklopljen je kolektivni ugovor. Radnici zahtijevali povišenje nadnica za 40%.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1409/1936; »Pregled«, Zagreb, br. 13/1935.)

7. VIII 1935. g.

Zbog niskih nadnica dovozači pijeska u Sarajevu stupili u štrajk. Ovim štrajkom su paralisani svi građevinski radovi u gradu.

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 185/1935.)

10. VIII 1935. g.

U Banjaluci počeo štrajk 50 kožarskih radnika zbog teških uslova rada. Štrajk trajao mjesec (21 ?) dana. Radnici dobili povišicu.

(»Narodna pravda«, Banjaluka, br. 3—4. i 5/1935.)

6—10. IX 1935. g.

Vođen štrajk krojačkih radnika u Banjaluci. U štrajku učestvovalo 20 radnika. Potpisan kolektivni ugovor.

(»Narodna pravda«, Banjaluka, br. 5/1935.)

8. X 1935. g.

U Sjetlini kod firme »Feltrineli« stupilo u štrajk oko 350 radnika zbog smanjenja zarade. Radnički zahtjevi usvojeni, plate povišene za 20%.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 75/1936.)

Kraj novembra 1935. — početak 1936. g.

U Banjaluci vođen štrajk 90 obučarskih radnika (trajao 4 mjeseca). Štrajk je unaprijed pripremljen i dobro vođen. Radnici drugih struka, kao i građanstvo i seljaci, pružali su punu podršku ovom štrajku. Štrajkači su dobivali pomoć u novcu i hrani. Otvorena je stalna kuhinja u Radničkom domu. Pomoć je stizala iz skoro svih mjesta Bosanske krajine. Osnovni radnički zahtjev je povećanje plate za 30%.

(AIRP Sarajevo, RP II/544; »Vrbaske novine«, Banjaluka, br. 893/1935. Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka.)

1935. g.

Tokom godine u Mostaru su vođeni štrajkovi krojačkih i kožarskih radnika.

(AIRP Sarajevo, sjećanje Save Medana.)

1936. godina

21. I 1936. g.
Obustava rada u svim opančarskim radnjama u Bijeljini (26 radnika sa ukupno 58 radnika i vlasnika) u znak protesta protiv rada »Bate«.
(A SR BiH, BU, Pov. br. 619/1936.)
24. I 1936. g.
Štrajk oko 150 radnika firme »Varda« u Višegradu. Radnici zahtijevaju da se ponovo prime u službu otpušteni radnici i da se isplate petnaestodnevne zarade. Firma ne može udovoljiti radnicima jer nema novca za isplatu, a otpuštene ne želi primiti u službu. Spor nije riješen ni 27. I 1936. g.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 700/1936.)
25. II 1936. g.
U znak protesta protiv rada »Bate« u Sarajevu je bilo zatvoreno 300 (?) obućarskih i kožarskih radnji.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 28/1936.)
26. II 1936. g.
U znak protesta protiv rada »Bate« u Visokom su bile zatvorene sve obućarske radnje.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 991/1936.)
11. III 1936. g.
1.200 radnika šumskog preduzeća »Ugar« (Turbe) otkazalo kolektivni ugovor i stupilo u štrajk, jer se nisu složili sa nadnicama predviđenim u novom kolektivnom ugovoru.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 61/1936.)
22. III 1936. g.
52 obućarske i kožarske radnje u Livnu bile zatvorene u znak protesta protiv otvaranja »Batine« radnje.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 71/1936.)
- Prije 2. IV 1936. g.
U Industriji cipela »Zmaj« u Sarajevu izbio je štrajk 31 radnika. Štrajkačima je uspjelo da dobiju utvrđeno radno vrijeme od 9 sati i povišenje nadnica.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 79/1936.)
20. IV 1936. g.
Građevinski i molerski radnici u Sarajevu obustavili posao i stupili u štrajk. Radnici zahtijevaju povećanje plata.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1946/1936.)
23. IV 1936. g.
Radnici ciglane u Sarajevu obustavili posao i stupili u štrajk. Njihovi zahtjevi su: poboljšanje radnih uslova i povećanje plate.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 97/1936.)
25. IV 1936. g.
Savez molersko-farbarskih radnika u Sarajevu nakon štrajka svojih članova sklopio kolektivni ugovor sa poslodavcima koji predviđa da će poslodavci upošljavati samo organizovane radnike. Uvedeno je 8-satno radno vrijeme, minimalna nadnica od 5—7 dinara, a rad na udaljenosti od 15 km plaća se za 30% više.

- (A SFRJ, Fond Milana Stojadinovića, fascikla 104/III; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 99/1936.)
28. IV 1936. g.
U rudniku zlata Bakovići (Fojnica) 190 rudara stupilo u štrajk zbog nesuglasica sa nadzornikom jama.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2053/1936.)
- April—maj 1936. g.
U Mostaru voden štrajk 350 građevinskih radnika. Štrajkači tražili povećanje nadnica.
(AIRP Sarajevo, sjećanje S. Medana, str. 6.)
6. V 1936. g.
Preko 500 radnika na pruži Knin—Bihać stupilo u štrajk zbog niskih nadnica.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 109/1936.)
12. V 1936. g.
Štrajk kolportera »Politike« u Sarajevu. Do štrajka je došlo zato što prodavači novina imaju mali procenat od prodanog broja lista (samo 14 para). Štrajkači su solidarni, pa su spriječili pokušaj uvođenja štrajkolomaca.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2195/1936.)
24. V 1936. g.
Štrajk soboslikarskih radnika u Mostaru. Pregovori sa poslodavcima nisu uspjeli jer poslodavci ne pristaju na kolektivni ugovor.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 124/1936.)
28. V 1936. g.
500 radnika šumskog preduzeća »Bosna Boa« u Banjaluci stupilo u pokret. Traže novi kolektivni ugovor prema kome bi im nadnice za 15% bile veće.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 126/1936.)
4. VI 1936. g.
Na dionici Unske pruge Bihać—Kulen Vakuf, gdje radi oko 1.000 radnika sa neograničenim radnim vremenom i nadnicama od 15—25 dinara, vođen štrajk radnika. Nakon štrajka potpisan je kolektivni ugovor prema kojem je radno vrijeme fiksirano na 10 sati, nadnice za obične radnike dignute na 17,50 din., za kvalifikovane na 25, a za majstore na 35 dinara.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 131/1936.)
6. VII 1936. g.
U tvornici tekstilne industrije »Ukrina« u Derventi došlo je do štrajka radnika zbog niskih plata i primanja na posao radne snage sa sela.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 159/1936.)
6. VII 1936. g.
U rudniku boksita »Trn«, srez Mostar, štrajkovalo 129 radnika zbog niskih nadnica. Štrajk završen uspješno.
(A SFRJ, Fond Milana Stojadinovića, fascikla br. 5.)
10. VII 1936. g.
Štrajk radnika drvne industrije »Ugar« u Turbetu. U štrajku je bilo samo 50 radnika, a trajao je jedan dan.

- (A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3411/1936.)
20. VII 1936. g.
Štrajk hamala (nosača) u Čapljini. Oni traže da im se svaki kvintal utovarene odnosno istovarene robe plaća po jedan dinar. Štrajk nije uspio.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 172/1936.)
- 8—30. VIII 1936. g.
Štrajk 550 radnika na pilani »Krivaja« (»Kroatija dd«) u Živicama završen je sporazumom štrajkača sa preduzećem. Radnici su dobili povišenje nadnica. Potpisan je kolektivni ugovor.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4771/1936. i 3875/1936.)
- 10—23. VIII 1936. g.
Okolo 730 radnika preduzeća »Našička« u Zavidovićima uspješno završilo 13-dnevni štrajk. Povišene im nadnice za 15%.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4155/1936.)
7. IX 1936. g.
Radnici drvnog preduzeća »Durmitor« u Sarajevu stupili u štrajk. Radnici traže: povišicu satnice za 20%, 10-satno radno vrijeme i nedjeljni odmor.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 211/1936.)
19. IX 1936. g.
350 radnika drvnoindustrijskog preduzeća »Durmitor« u Sarajevu ponovo stupilo u štrajk, jer direkcija preduzeća ne pristaje na potpisivanje kolektivnog ugovora. Radnici ovog preduzeća (nekvalifikovani) imaju satnicu od 1,82 dinara, a kvalifikovani imaju 14,56 dnevno.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 222/1936.)
19. IX 1936. g.
U Ustipračji je 310 radnika pilanskog preduzeća »Durmitor« stupilo u štrajk. Traže potpisivanje novog kolektivnog ugovora. Štrajk trajao sve do 3. oktobra.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4923. i 5081/1936.)
- Septembra 1936. g.
Vođen štrajk u rudniku uglja »Lješljani« kod Bosanskog Novog.
(»Četrdeset godina«, Zbornik sećanja, Beograd, 1960, knj. 3, str. 125.)
- 19—20. X 1936. g.
Pilanski radnici »Varde« u Višegradu nalaze se u štrajku zbog nepravilnosti prilikom isplata i otpuštanja radnika sa posla. U štrajku se nalazi 450 radnika.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 6379/1936.)
22. X 1936. g.
Već trinaest dana traje štrajk brijačkih radnika u Mostaru. Radnici traže sklapanje novog kolektivnog ugovora i povećanje nadnica. Nadnice im se kreću od 8 do 30 dinara.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 251/1936.)
23. X 1936. g.
400 radnika pilane u Begov-Hanu stupilo u štrajk jer direkcija »Našičke« ne pristaje na sklapanje kolektivnog ugovora i povišenje plata za 50% (?). Kako se štrajk protegao u novembar, strukovni savezi su

počeli skupljati priloge za pomoć štrajkačima (sarajevski drvodjelci, na primjer).

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, brojevi 251. i 262/1936.)

15—17. XI 1936. g.

Štrajk rudara u Mostaru. Radnici traže povećanje plata. (One im iznose 250—500 dinara mjesečno.) U štrajku je učestvovalo 700 rudara koji su u štrajku izgubili oko 100.000 dinara dnevnica.

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, brojevi 271. i 273/1936.)

3. XII 1936. g.

Ponovljeni štrajk nosača u Čapljini potpuno uspio. Njih 60 dobili povišenje tarife za 50%.

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 287/1936.)

1937. godina

5. I 1937. g.

Zbog niskih nadnica (prosjeak 13 dinara) štrajkovali radnici firme »Našička« u Zavidovićima. Štrajk prekinut pod uticajem »žutih sindikata.

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 4/1937; »Jugoslovenska pošta«, Sarajevo, br. 2319/1937. i 2324/1937; A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 752/1937.)

11. I 1937. g.

Na šumskim radilištima preduzeća »Varda« kod Foče izbio štrajk 500 radnika, pošto prethodni pregovori za uvođenje nove tarife nisu uspjeli. Zahtjevi radnika usvojeni.

(»Jugoslovenska pošta«, Sarajevo, br. 2317/1937.)

25. I — 15. III 1937. g.

Štrajk radnika »Šipada« u Bosanskom Petrovcu.

(Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka, Pov. br. 3613/1937.)

Januara 1937. g.

U pilani Dobrljin vođen štrajk zbog niskih nadnica i otpuštanja radnika.

(«Četrdeset godina«, Zbornik sećanja, Beograd 1960, knj. 3, str. 125.)

11. II 1937. g.

Službeno likvidiran štrajk krojačkih radnika u Mostaru, koji je trajao nekoliko sedmica.

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 37/1937.)

17. II 1937. g.

Drvodjeljski radnici u Ustipraču stupili u štrajk. Njihovi zahtjevi su: povećanje nadnica za 20% i vraćanje na posao otpuštenog radničkog povjerenika.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 868/1937.)

27. II 1937. g.

U rudniku zlata Bakovići (Fojnica) došlo do dvosatnog prekida rada, jer je uprava otpustila 86 radnika.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1046/1937.)

28. II 1937. g.

40 pekarskih radnika iz svih pekara Banjaluke stupilo u štrajk. Rad-

- nici traže potpisivanje kolektivnog ugovora kojim će biti regulisan noćni rad i radno vrijeme svedeno na 8 sati dnevno.
(Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka, Uprava policije Banjaluka, pov. br. 419/1937.)
9. III 1937. g.
U pilani Crvenković Ljube u Varešu izbio štrajk 80 radnika. Njihovi zahtjevi su: 8-satno radno vrijeme i povećanje dnevnica.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2450/1937.)
24. III 1937. g.
Već jedanaest dana štrajkuju radnici boksitnog rudnika u Širokom Brijegu. Oni zahtijevaju povećanje nadnica.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 73/1937.)
- 8—20. IV 1937. g.
Štrajk štamparskih radnika u Tuzli. Radnici tražili povišenje nadnica. Štrajk završen uspješno, radnici dobili povišicu za 10%.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2185/1937.)
12. IV 1937. g.
U »Željezari dd« Zenica izbio štrajk. U štrajku učestvovalo preko 1.900 radnika. 15. aprila došlo je do sukoba sa žandarima u kome je povrijeđeno više radnika.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2304/1937; AIRP Sarajevo, RP II/164, str. 18; A SFRJ Fond Milana Stojadinovića, fascikla 104/III, Djelovodni protokol Specijalnog odsjeka sarajevske policije 1933—1941. g. br. 117.)
- 19—20. IV 1937. g.
Štrajk 170 radnika pilane Todorović u Ilijašu. Radnici zahtijevaju povećanje plata. Intervencijom sindikalnih funkcionera iz Sarajeva postignut je sporazum.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2241/1937.)
28. IV 1937. g.
Štrajk 80 nekvalifikovanih radnika industrijskog preduzeća »Braća Pansini« u Donjem Vakufu. Do štrajka je došlo usljed lošeg tumačenja Uredbe o minimalnim nadnicama.
(Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka, Pov. br. 376/1937.)
4. V 1937. g.
Počeo štrajk u jednom odjeljenju firme »Butaconi i Venturini« (preduzeće za preradu drveta) u Sarajevu zbog niskih nadnica.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 105/1937.)
- 10—13. V 1937. g.
Pilanski radnici u Lukama (Čajniče) stupili u štrajk zbog otpuštanja sa posla funkcionera Saveza drvodjeljskih radnika. Štrajkovalo 50 radnika.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2498/1937; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 110/1937.)
23. V 1937. g.
Na izgradnji Unske pruge izbio spontani štrajk 150 radnika koji traže vraćanje na posao otpuštenih drugova. Štrajk završen uspješno.
(AIRP Sarajevo, RP II/164, str. 8.)
24. V 1937. g.
250 radnika šumske industrije »Ugar« u Sebešiću kod Travnika stu-

- pilo u štrajk sa zahtjevom da im se smanji radno vrijeme na 10 časova.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2601/1937.)
26. V 1937. g.
Štrajk građevinskih radnika u Mostaru. Radnici zahtijevaju povećanje nadnica. Nakon 6 dana štrajka potpisan novi kolektivni ugovor, kojim su radnici dobili tražene povišice. U štrajku je učestvovalo 330 (280 ?) radnika.
(A SFRJ, Fond Milana Stojadinovića, fascikla 14; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 123/1937.)
28. V—23. VI 1937. g.
Štrajk 3.590 radnika na izgradnji Unske pruge. Radnici štrajkuju zbog niskih nadnica i visokih cijena u radničkom konzumu. Štrajk završen uspješno.
(A IRP Sarajevo, RP II/164, str. 8; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 136/1937.)
3. VI 1937. g.
Štrajk 700 radnika na izgradnji pruge u Ustipraču. Radnici zahtijevaju povećanje plata.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 129/1937.)
8. VI 1937. g.
Štrajk 300 radnika šumskog preduzeća »Bosna Boa« u Banjaluci. Radnici traže povećanje nadnica.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 133/1937.)
- 10—13. VI 1937. g.
Štrajk građevinskih radnika u Brčkom. Njihov zahtjev je povećanje plata. Štrajk završen potpisivanjem kolektivnog ugovora kojim su radničke plate povećane za 30%.
(»Radnik«, Zagreb, br. 46/1937.)
30. VI—31. VII 1937. g.
Štrajk 104 molersko-farbarska radnika u Sarajevu. Do štrajka došlo zato što poslodavci nisu htjeli pristati na zahtjeve koje su radnici postavili u novom kolektivnom ugovoru. Štrajk završen uspješno.
(A SFRJ, Fond Milana Stojadinovića, fascikla 104/III; A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4439/1937.)
7. VII 1937. g.
U drvnom preduzeću »Varda« u Višegradu svi radnici, njih 500, napustili (obustavili) posao zato što im preduzeće nije isplatilo zarade.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3325/1937.)
7. VII 1937. g.
U ciglani Augusta Brauna u Sarajevu 52 radnika stupila u štrajk. Uzroci štrajka su male nadnice i prestanak dijeljenja dnevnih obroka od strane preduzeća.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4522/1937; »Jugoslovenski list«, Sarajevo br. 159/1937.)
22. VII 1937. g.
Štrajk 1.100 radnika na gradnji pruge Ustiprača — Foča (kod sela Kopači). Radnici zahtijevaju povećanje plata. Postignut sporazum po

- kome nekvalifikovani radnik za 8-satno radno vrijeme dobija 20—25 dinara.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3794/1937.)
23. VII 1937. g.
Štrajk pekarskih radnika u Sarajevu. Oni traže novi kolektivni ugovor.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 172/1937.)
25. VII—1. VIII 1937. g.
Štrajk 900 radnika rudarskog preduzeća »Montanika« u Majevidi. Radnici štrajkovali zato što nisu dobili životne namirnice u radničkom konzumu.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3104/1938.)
28. VII 1937. g.
Štrajk drvodjeljskih radnika u Ustikolini (vjerovatno se radi o Ustipračići, A. H.). Radnici zahtijevaju povećanje plata za 30%, a poslodavci im daju 7%.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 176/1937.)
11. VIII—1. IX 1937. g.
Štrajk 300 (250) radnika preduzeća drvne industrije »Durmitor« u Ustipračići. Radnici traže povećanje plata (da se njihove plate usklade sa zakonskim minimumom) i poboljšanje radnih uslova. Postignut sporazum.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4924/1937; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 188/1937.)
17. VIII 1937. g.
Konobari u Sarajevu štrajkuju već tri mjeseca. Njihovi zahtjevi su: da im se mjesečno daje za hranu 210 dinara i 90 dinara za stan.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 193/1937.)
- August—septembar 1937. g.
U Rujevcu kod Bosanskog Novog vođen četrdesetodnevni štrajk rudarskih radnika.
(»Jugoslovenska pošta«, Sarajevo, br. 2531/1937.)
6. IX 1937. g.
Svi kožarsko-prerađivački radnici u Čapljini stupili u štrajk jer poslodavci nisu htjeli da potpišu kolektivni ugovor. Radnička nadnica iznosi 15 dinara.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 210/1937.)
23. IX 1937. g.
Štrajk 400 pilanskih radnika u Begov Hanu. Radnici štrajkuju zbog lošeg snabdijevanja u radničkom konzumu.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4997. i 5323/1937; »Jugoslovenska pošta«, Sarajevo, br. 2532/1937.)
- 3—8. X 1937. g.
Štrajkovalo 150 radnika rudnika mrkog uglja Kukavice (Rogatica). Dobili povišicu od 35%.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 5465/1937.)
9. X 1937. g.
Počeo štrajk radnika u rudniku boksita kod Čitluka (Mostar). Radnici zahtijevaju izmjenu tarifnih uslova.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 241/1937.)

26. X — 4. XI 1937. g.

Štrajk krojačkih radnika u Bijeljini. Učesnika 17. Dobili povišenje nadnica za 20%.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 5792/1937.)

3—14. XI 1937. g.

U Varešu voden štrajk kolara — vozača. Njih 60 traže povećanje plata i određeno radno vrijeme. Štrajk uspješno završen. Radnici su dobili fiksirano 10-satno radno vrijeme, nedeljni odmor i povišicu plata.

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, brojevi 264. i 269/1937.)

10. XII 1937. g.

Štrajk mesarskih radnika u Mostaru. Radnici štrajkuju zbog malih plata.

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 292/1937.)

1937. g.

Štrajk šumskih radnika u Osječnici (kod Drvara). Policija uhapsila 12 radnika, a zatim je 150 štrajkača navalilo na žandarmerijsku stanicu zahtijevajući da se puste uhapšeni. Tom prilikom žandarmi ubili jednog, a drugog radnika teško ranili.

(A IRP Sarajevo, Memoarska građa, inv. br. 9829, str. 4.)

1937. g.

Prilikom štrajka na Unskoj pruzi (5—6.000 učesnika) policija u Bihaću uhapsila je nekoliko najistaknutijih radničkih vođa.

(A IRP Sarajevo, MG, inv. br. 9821, str. 3.)

1938. godina

6—10. I 1938. g.

Štrajk brijačkih radnika u Banjaluci. Radnici zahtijevaju povećanje plata i novi kolektivni ugovor. Nakon četiri dana štrajka potpisan kolektivni ugovor, prema kom su radnici ispod 18 godina dobili mjesečne plate od 450 dinara, a stariji 520 dinara i više, prema slobodnoj pogodbi.

(»Radnik«, Zagreb, br. 80/1938.)

12—27. I 1938. g.

Štrajk 1.100 radnika firme »Ugar« u Turbetu. Radnički zahtjevi za potpisivanje kolektivnog ugovora i za povećanje plata uglavnom usvojeni.

Ovaj petnaestodnevni štrajk pomagali su građani i seljaci sakupljanjem životnih namirnica za štrajkače i njihove porodice.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 544/1938. g.; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, brojevi 12, 15. i 23/1938.)

8. II 1938. g.

Osmočasovni prekid rada (štrajk) u rudniku uglja »Montanika« u Majeveci. Radnici traže sklapanje novog kolektivnog ugovora, regulisanje radnog vremena i povišenje dnevnica.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 803/1938.)

22. III — 5. V 1938. g.

Štrajkovale 184 radnice Tvornice čarapa »Ključ« u Sarajevu. Ona

- zahtijevaju povećanje plata. Štrajkom je rukovodila sindikalna organizacija.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1783/1938. g.: »Jugoslovenski list«, Sarajevo, brojevi 67, 70, 71, 73, 77, 92, 105. i 106/1938.)
30. III 1938. g.
185 radnika firme »Našička« u Zavidovićima obustavilo rad zbog namjeravane redukcije radnika.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1240/1938.)
7. IV 1938. g.
Pilanski a zatim i drugi radnici firme »Našička« u Zavidovićima napustili posao, jer su radnički povjerenici koji su potpisali kolektivni ugovor bili potplaćeni od firme.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1406/1938.)
27. IV — 16. V 1938. g.
Pošto preduzeće nije prihvatilo radničke uslove za potpisivanje kolektivnog ugovora, 700 radnika »Našičke« (Zavidovići?) stupilo u štrajk. Radnici izborili povišenje satnice.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1706/1938.)
2. V 1938. g.
Štrajk 200 radnika preduzeća »Ugar« u Gornjem Vakufu jer uprava preduzeća nije udovoljila njihovim zahtjevima za povećanje satnica. (U ime radnika pregovore vodila podružnica HRS-a.)
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 105/1938.)
- Prije 10. V 1938. g.
Štrajk 400 radnika boksitnog rudnika u Mostaru. Radnici zahtijevaju da im se dnevnicu poveća na 30 dinara.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 109/1938.)
28. V 1938. g.
Štrajk 300 radnika preduzeća »Montanika« u Majevidi. Radnici štrajkuju zato što nisu primili plate.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2228/1938.)
- Maja 1938. g.
Obustava rada na gradnji bolnice u Livnu. Radnici zahtijevaju povećanje plata. Intervencijama vlasti satnica sa 2 povećana na 2,50 dinara.
(A SFRJ, Fond Milana Stojadinovića, fascikla 24.)
- Maja 1938. g.
Štrajk 700—800 radnika boksitnih rudnika »Bosanska Krupa« u Grmeču. Radnici zahtijevali povišenje plata. Štrajk završen uspješno.
(»Četrdeset godina«, Zbornik sećanja, Beograd 1960, knj. 3. str. 344—345.)
- Maja 1938. g.
Štrajk 250 radnika preduzeća »Dalmatia Bauxit« u Širokom Brijegu. Radnici zahtijevaju povišenje plata.
(A SFRJ, Fond Milana Stojadinovića, fascikla 24.)
- Maja 1938. g.
Štrajk 200 radnika kamenoloma »Granit« u Jablanici. Radnici zahtijevaju sklopljenje kolektivnog ugovora. Štrajk završen uspješno.
(A SFRJ, Fond Milana Stojadinovića, fascikla 24.)

- 18—21. VI 1938. g.
Obustava rada u preduzeću »Varda« u Višegradu. Do obustave došlo zato što radnici nisu dobili predujam.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2509/1938.)
- 25—27. VI 1938. g.
Štrajk željezničkog osoblja zaposlenog kod »Našičke« u Zavidovićima okončan je pošto je preduzeće prihvatilo sve radničke zahtjeve.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2617/1938.)
6. VII 1938. g.
Štrajk 25 činovnika raznih osiguravajućih društava u Sarajevu.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3240/1938.)
13. VII 1938. g.
Štrajk 180 pilanskih radnika u Bosanskoj Krupi. Radnici stupili u štrajk zato što »Jugoslovensko AD« preduzeće usljed klirinških neprilika nije u mogućnosti da isplati 40 zaradenih dnevnica.
(Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka, BU, Banjaluka, Pov. br. 3589/1938.)
16. VII 1938. g.
Štrajk 661 radnika preduzeća »Šipad« u Zavidovićima zbog neisplaćenih zarada. Štrajk likvidiran istog dana.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2971/1938.)
25. VII 1938. g.
Štrajk 250 magacinskih radnika u Brčkom. Radnici zahtijevaju povećanje nadnica.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2957/1938.)
28. VII 1938. g.
450 građevinskih radnika u Banjaluci stupilo u štrajk. Radnici traže: povišenje satnica, 9-satno radno vrijeme, 100% plaćanje prekovremenog rada i zabranu akorda.
(Muzej revolucije Sarajevo, Predratni materijal, kutija III, inv. br. 413/37798-57.)
- Jula 1938. g.
Štrajkovali industrijski radnici Ljubije. Traže povišenje nadnica i slobodu zbora i dogovora.
(A IRP Sarajevo, MG, inv. br. 9789, str. 2.)
- 2—8. VIII 1938. g.
Štrajk 370 radnika rudnika uglja »Đurdevik A. D.« u Đurdeviku kod Tuzle zbog otpuštanja petnaestorice radnika sa posla.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ brojevi 3923. i 3681/1938.)
5. VIII 1938. g.
Štrajk 65 radnika rudnika željezne rude u Pržiću kod Vareša jer nisu dobili svoju zaradu.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3233/1938.)
13. VIII 1938. g.
Štrajk 700 radnika preduzeća »Šipad« u Zavidovićima zbog neredovne isplate zarada.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3307/1938.)
- 13—22. VIII 1938. g.
Štrajku pilanskih radnika iz Čardaka, Potoka i Srnetice, sela između Ključa i Drvara (počeo 13. VIII, a trajao do 22. VIII) pridružilo se

- 700 radnika manipulacije u Mijačici (Ključ). Radnici od »Šipada« zahtijevaju 8-satno radno vrijeme, minimalne nadnice od 25—30 dinara, posebne dodatke na teže poslove itd. Radničke zahtjeve potpisao štrajkački odbor od 7 članova.
(Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka, Pov. br. 1063/1938.)
- 17—19. VIII 1938. g.
Štrajk 1.900 (1.200?) radnika »Šipadove« strugare u Drvaru. Radnici zahtijevaju povećanje plata. Radnički zahtjevi uglavnom usvojeni. Pregovori vođeni direktno sa generalnim direktorom »Šipada« Ulmanskim.
(Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka, Pov. br. 702/1938.)
18. VIII — 2. IX 1938. g.
Štrajk opančarskih radnika u Bijeljini. Radnici zahtijevaju povišenje plata. Učestvovala 22 radnika.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4946/1938.)
- 24—28. VIII 1938. g.
Štrajk 633 (631) radnika firme »Našička« u Begov-Hanu. Radnici zahtijevaju povećanje nadnica. Potpisan kolektivni ugovor.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 5911/1940.)
19. IX 1938. g.
Počeo štrajk 200 obučarskih radnika u Sarajevu.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 220/1938.)
10. X 1938. g.
U Han-Kramu (kod Sokoca) izbio pokret radnika firme »Ugar« zbog niskih nadnica i dugog radnog vremena.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4058/1938.)
30. XI 1938. g.
Štrajk lučkih i pilanskih radnika u Bosanskom Šamcu likvidiran potpisivanjem kolektivnog ugovora. U njemu je učestvovalo 188 radnika.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ brojevi 351. i 751/1938.)
5. XII 1938. g.
700 radnika preduzeća »Šipad« u Zavidovićima stupilo u štrajk, jer se preduzeće ne pridržava kolektivnog ugovora.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ brojevi 7275/1938. i 5911/1940.)
1938. g.
Štrajkovali građevinski radnici u Banjaluci zbog malih nadnica i slabih životnih uslova.
(»Glas sindikalno organizovanih radnika«, Zagreb, br. 18/1939. str. 7.)
1938. g.
Štrajk 130 radnika u Mrković-Kolu kod Čajniča (»Šipadovi«), jer nisu dobili platu.
(A SR BiH, BU, Pov. br. 5911/1940.)

1939. godina

Prije 24. II 1939. g.

U Sarajevu vođen štrajk kožarsko-prerađivačkih radnika.
(A SFRJ, Fond Milana Stojadinovića, Djelovodni protokol sarajevske policije, 1933—1941. g. br. 286.)

April 1939. g.

Štrajk 60 bolesnika u Kasindolu zbog loše ishrane. Štrajk završen uspješno.

(»Glas sindikalno organizovanih radnika«, Zagreb, br. 3/1939. str. 5.)

13. V 1939. g.

U pilani Petrović Vladimira u Lukama kod Čajniča stupilo u štrajk 25 radnika zbog otpuštanja sa posla.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2133/1939.)

29. V — 5. VII 1939. g.

Štrajk 210 stolarsko-mašinskih radnika iz više privatnih radionica u Sarajevu. Radnici zahtijevaju da im se nadnice povise za 15% i skрати radno vrijeme. Novim kolektivnim ugovorom nadnice su povećane za 10%. Štrajk je trajao 40 dana.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 5911/1940; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, brojevi 127. i 157/1939. g.; »Glas sindikalno organizovanih radnika«, Zagreb, br. 8. i 14/1939. i »Ujedinjeni sindikati«, Beograd, sveska 3—9, str. 65.)

Maja 1939. g.

Štrajk zidara, tesara i ostalih građevinskih radnika u Sarajevu zbog malih nadnica. Dobili povišicu od 50% (?).

(»Glas sindikalno organizovanih radnika«, Zagreb, br. 5. i 14/1939. g.)

15. VI — 17. VII 1939. g.

Štrajk oko 600 radnika »Šipada« u Zavidovićima. Radnici porušili 140 metara pruge kako bi spriječili prevoz balvana za firmu Simovića, jer smatraju da se davanjem neprerađenih balvana toj firmi smanjuje mogućnost njihove zarade. Štrajk uspješno priveden kraju. Potpisan kolektivni ugovor u kome su povećane nadnice radnika. Povremeno radnicima »Šipada« priključivali su se i radnici ostalih firmi drvne industrije u Zavidovićima tako da se broj štrajkača penjao i do 2.000.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3590/1939. g.; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 141, 142. i 167/1939.)

16—23. VI 1939. g.

Štrajk 160 pilanskih radnika u Putičevu (kod Travnik) zbog malih plata.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 5911/1940.)

26. VI — 7. VII 1939. g.

Štrajk 25 kvalifikovanih građevinskih radnika u Bijeljini. Traže povišicu plata.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3012/1939.)

Polovinom augusta 1939. g.

Štrajkovali šoferi boksitnih rudnika kod Mostara zbog niskih nadnica i dugog radnog vremena. Potpisan kolektivni ugovor po kome su radnici dobili veće plate.

(»Glas sindikalno organizovanih radnika«, Zagreb, br. 24/1939. str. 3; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 194/1939.)

Prije septembra 1939. g.

Vođen štrajk obalskih radnika u Brodu.

(»Ujedinjeni sindikati«, Beograd, sv. 3—9/1939. str. 65.)

- 18—22. IX 1939. g.
450 pilanskih radnika firme »Varda« u Dušću (Višegrad) napustilo posao zbog neisplaćenih nadnica za august i predujma za septembar. (A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3889/1939.)
- Septembar 1939. g.
Vođen štrajk u rudniku uglja Lješljani kod Bosanskog Novog. (»Četrdeset godina«, Zbornik sećenja, Beograd 1960, knj. 3. str. 125.)
21. X 1939. g.
550 rudara sa Majevice stupilo u štrajk jer nisu dobili plate za tri mjeseca. (»Glas sindikalno organizovanih radnika«, Zagreb, br. 21/1939. g. str. 5; A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 5911/1940. i »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 254. i 279/1939.)
17. XI 1939. g.
Radnici na izgradnji željezničke pruge u Tribiji kod Olova obustavili rad jer preko mjesec dana nisu primili zaradu. (»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 276/1939.)
18. XI 1939. g.
670 pilanskih radnika preduzeća »Našička« u Zavidovićima napustilo rad u znak protesta što se preduzeće ne pridržava kolektivnog ugovora. (A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4691/1939.)
28. XI 1939. g.
Počeo štrajk obučarskih radnika zaposlenih kod Alberta Kabilja u Mostaru. (»Glas sindikalno organizovanih radnika«, Zagreb, br. 38/1939. g. str. 7.)
8. XII 1939. g.
45 krojačkih radnika Banjaluke stupilo u štrajk, pošto već dva mjeseca ne mogu da se sporazume sa poslodavcima oko novog kolektivnog ugovora. Radnici tražili povećanje plata. (Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka, Uprava policije Banjaluka, Pov. br. 2909/1939. g.)
9. XII 1939. g.
Obustava rada u »Šipadovoj« pilani u Zavidovićima. 599 radnika obustavilo posao jer nisu dobili predujam. (A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 5096/1939. g.; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 294/1939.)
- 9—13. XII 1939. g.
Štrajk 232 člana Udruženja obalskih radnika u Bosanskom Šamcu. Radnici tražili povišenje nadnica i kolektivni ugovor. (A IRP Sarajevo, RP II/470.)
29. XII 1939. — 5. I 1940. g.
Štrajkovalo 600 radnika preduzeća »Šipad« u Zavidovićima zbog toga što im je preduzeće najavilo kolektivni otkaz. Postignut sporazum. (A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 278/1940.)

Decembra 1939. g.

Štrajkovali poljoprivredni radnici u Ljubuškom zbog vrlo malih plata.

(»Glas sindikalno organizovanih radnika«, Zagreb, br. 38/1939. g. str. 2.)

1940. godina

5—3. I 1940. g.

Štrajkovalo 300 neorganizovanih radnika Duvanske stanice u Ljubuškom. Radnici štrajkovali zbog toga što im nisu povećane nadnice i zbog otpuštanja nekoliko radnika sa posla. Petorica vođa štrajka kažnjeni zatvorom od 2 do 10 dana.

(A IRP Sarajevo, RP II/366, 368, 369, 371, 372a, 373, 382.)

19. I 1940. g.

Štrajk šumskih radnika u Han-Pijesku. Radnici štrajkovali zato što firma daje poslove raznim akordantima, koji onemogućavaju posao stalnim radnicima.

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 16/1940.)

30. I — 5. II 1940. g.

Štrajk 34 namještenika »Našičke« u Begov-Hanu. Oni traže povećanje plata. Zbog ovog štrajka još 320 radnika (nekvalifikovanih) ostalo bez posla.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 818/1940.)

Januar 1940. g.

Štrajkovali kožarsko-preradivački radnici u Bosanskoj Dubici. Štrajk trajao 3 dana i završen potpisivanjem prvog kolektivnog ugovora sa poslodavcima.

(»Glas sindikalno organizovanih radnika«, Zagreb, br. 3/1940. g. str. 7.)

7. II 1940. g.

Štrajk šumskih radnika u Kusačama, Devetaku i Studenoj Gori (na Romaniji) i dalje traje. Radnici traže povoljnije uslove rada.

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 32/1940.)

19—25. III 1940. g.

Štrajkovalo 50 radnika tvornice platna d. d. Vitković u Mostaru. Radnici zahtijevaju povećanje nadnica. Potpisan novi kolektivni ugovor u kome su povećane radničke nadnice. Neki štrajkači su uhapšeni.

(A IRP Sarajevo, RP II/441, 446, 447, 448, 453, 455, 458. i 469; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 68/1940.)

23. III 1940. g.

Poslije tromjesečnog štrajka šumskih radnika u Han-Pijesku, koji je vođen zbog malih plata, radnici došli na posao.

(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 71/1940.)

1. IV 1940. g.

80 radnika drvne industrije firme »Bistrica« u Dobrom Polju kod Trnova štrajkovalo pola dana. Dobili su tražene povišice.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1829/1940.)

11—18. IV 1940. g.

Štrajkovalo 350 radnika u pilani Mokro kod Sarajeva. Radnici zahtijevali povećanje plata. Postignut je sporazum.

- (A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2166/1940. g.; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 93/1940.)
25. IV — 22. V 1940. g.
Štrajk oko 300 radnika preduzeća »Šipad« u Ustipraču. Radnički zahtjevi uglavnom usvojeni (postignut sporazum o 8-satnom radnom vremenu, plati, prekovremenom radu itd.).
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 2587/1940. g., 2718. i 5911/1940. g.; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, brojevi 103. i 122/1940.)
2. V — 1. VII 1940. g.
Štrajkovalo 90 opančarskih radnika u Banjaluci.
(»Radnički tjednik«, Zagreb, br. 7. i 9/1940. g.)
9. V 1940. g.
Radnici tvornice platna Vitković u Mostaru ponovo su napustili posao zbog raznih loših postupaka od strane uprave preduzeća.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 110/1940.)
- Prije 16. V 1940. g.
Preko 300 radnika ugljenokopa »Tušnica« u Livnu stupilo u štrajk. Traže povećanje nadnica, novi kolektivni ugovor, 8-satno radno vrijeme itd.
20. maja ovaj rudnik je otpustio 300 radnika zbog reorganizacije u preduzeću.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, brojevi 114. i 147/1940.)
13. VI 1940. g.
Štrajk 250 radnika rudnika uglja »Litva« u Živinicama zbog otpuštanja radnika sa posla.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 5911/1940.)
- Polovinom VI 1940. g.
Štrajk 100 opštinskih radnika u Mostaru. Radnici zahtijevali poboljšanje materijalnog položaja. Štrajk uspješno završen.
(»Radnički tjednik«, Zagreb, br. 46/1940. g. str. 3; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 144. i 148/1940.)
- 18—25. VI 1940. g.
Štrajkovalo 28 obućarskih radnika u Mostaru. Radnici su dobili povišicu plate u iznosu od 25%.
(»Radnički tjednik«, Zagreb, br. 6. i 7/1940. g.; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 147. i 148/1940.)
25. VI — 11. VII 1940. g.
Štrajk montera i instalatera u Sarajevu. Štrajkom rukovodio Savez kovinarskih radnika. Radnički zahtjevi za povećanje plata i poboljšanje radnih uslova djelomično usvojeni.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3368/1940. g.; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 149, 156. i 163/1940. g.; »Radnički tjednik«, Zagreb, br. 7/1940. g. str. 3.)
27. VI 1940. g.
Na pruži Prijedor—Knin i Srnetica—Jajce obustavljen cjelokupni saobraćaj zbog štrajka 1.000 radnika i namještenika (»Šipadovih«), koji traže povećanje plata srazmjerno skupoći.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 151/1940.)
23. VII 1940. g.

- Štrajk 100 radnika koji su radili na podizanju silosa u Mostaru. Radnici traže povećanje nadnica. Zahtjev usvojen.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 173/1940.)
5. VIII 1940. g.
Štrajk 400 radnika »Našičke« u Zavidovićima zbog neredovnog snabdijevanja životnim namirnicama. 24. VIII potpisan sporazum.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 3875/1940. g.; A IRP Sarajevo, RP II/480, 481. i 482.)
6. VIII — 12. IX 1940. g.
Zbog niskih nadnica štrajkovali krojači u konfekcijskim zadrugama u Mostaru.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 188/1940.)
21. VIII 1940. g.
Štrajk rudara u Repniku kod Tuzle. Radnici zahtijevaju povećanje plata. Postignut sporazum.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4872/1940.)
23. VIII 1940. g.
Počeo petonedjeljni štrajk 1.200 rudara Ljubije pokrenut zbog neisplaćenih povišica.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 201/1940. g.; A IRP Sarajevo, MG, inv. br. 9789, str. 5, sjećanje Osmana Karabegovića.)
- 3—12. IX 1940. g.
Štrajk 438 opštinskih radnika u Sarajevu zbog niskih nadnica. Radnici dobili traženu povišicu.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4420/1940. g.; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 208, 217. i 225/1940.)
3. IX 1940. g.
Jednodnevni štrajk 120 radnika na izgradnji pruge Semizovac—Olovo. Štrajk vođen zato što radnici nisu dobili zaslužene zarade.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4394/1940. g.; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 213/1940.)
4. IX 1940. g.
Poslije zatvaranja Radničkog doma u Mostaru organizovan je protestni generalni štrajk u kome je učestvovalo 2.000 radnika. Istaknuti radnički rukovodioci Rade Bitanga, Nikola Abramović i dr. uhapšeni.
(A IRP Sarajevo, RP II/478. i 496; »Jugoslovenska pošta«, Sarajevo, br. 3431/1940. i »Četrdeset godina«, Zbornik sećanja, Beograd 1960, knj. 3, str. 112.)
- 4—30. IX 1940. g.
Štrajkovalo preko 700 radnika Tvornice tanina u Zavidovićima. Radnici zahtijevaju povećanje plata. Postignut sporazum. (Prema »Jugoslovenskom listu«, Sarajevo, br. 243/1940, štrajk je trajao do 11. X 1940. g.)
(A SR BiH, BU, Pov. br. 4633/1940; A IRP Sarajevo, RP II/480, 481. i 482; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, brojevi 215. i 224/1940. g.)
- 6—19. IX 1940. g.
U Sarajevu vođen štrajk preko 100 krojača zaposlenih u konfekcijskim zadrugama. Radnici zahtijevaju povećanje plata. Postignut je

- sporazum kojim su radnici dobili 30% povišice. Štrajkom rukovodila Podružnica šivačko-odječnih radnika u Sarajevu.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 5911/1940; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 216, 219, 223, 226, 231. i 247/1940.)
11. IX 1940. g.
Opštinski radnici u Sarajevu nakon neuspjelih pregovora za povećanje nadnica (nisu pristali na povišicu od 2 dinara dnevno) napustili su posao i stupili u štrajk. Štrajkuje 428 radnika. Sporazum nije postignut.
(A SR BiH, BU, Pov. br. 4420/1940; »Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 216/1940.)
12. IX 1940. g.
Šumski radnici u Studenoj Gori (Han-Pijesak) zbog niskih nadnica napustili posao i stupili u štrajk (njih 21). Radnički izaslanici za pregovore sa poslodavcima uhapšeni.
(A IRP Sarajevo, prepisi iz 1942. g.)
Oko 10—30. IX 1940. g.
Štrajk 44 stolarska radnika u Banjaluci. Sklopljen kolektivni ugovor.
(Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka, BU, Pov. br. 313/1940.)
21. IX 1940. g.
U Trebinju je završen štrajk krojačkih radnika i, po sporazumu, akordne plate radnika povećane su za 30%.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 225/1940.)
25. IX 1940. g.
Štrajk radnika firme »Našička« u Begov-Hanu zbog niskih nadnica. Učesnika 330. (4—16. X 1940. g. isti štrajk?).
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4633. i 5709/1940.)
26. IX 1940. g.
Štrajk 65 nekvalifikovanih šumskih radnika Trgovinsko-industrijske banke u Podzidu (Rogatica) zbog niskih nadnica.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4665/1940.)
- 14—26. X 1940. g.
Štrajkovali splavarski radnici u Međeđi (Rogatica). Traže povećanje nadnica sa 50 na 65 dinara i povišenje nagrada za prevezen jedan splav sa 250 na 350 dinara.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 5232/1940.)
- Početak novembra 1940. g.
Štrajkovalo 150 radnika preduzeća »Kozila« u Drinićima kod Bosanskog Petrovca. Radnici zahtijevaju povećanje plata. Štrajk završen polovinom decembra.
(»Četrdeset godina«, Zbornik sećanja, Beograd 1960, knj. 3, str. 323.)
- 6—9. XI 1940. g.
Štrajk 60 radnika građevinskog preduzeća »Bjelobaba« u Bihaću. Radnici zahtijevaju povećanje minimalne nadnice (prema propisima) i smanjenje radnog dana. Radnički zahtjevi su usvojeni, pa je potpisan kolektivni ugovor.
(Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka, Pov. br. 2659/1940; »Glas saveza radnika i seljaka«, br. 5/1941. i »Radnički tjednik«, Zagreb, br. 31/1940.)

- 12—16. XI 1940. g.
Štrajkovalo oko 120 šumskih radnika iz Mokrog kod Sarajeva. Tražili su povećanje plata.
(A SR BiH, BU, Pov. br. 5571/1940.)
17. XI 1940. g.
Počeo štrajk 120 radnika tvornice gipsa »Sana« u Blagaju kod Bosanskog Novog zbog niskih nadnica. Nakon 65 dana štrajk uspješno završen.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 275/1940; »Četrdeset godina«, Zbornik sećanja, Beograd 1960, knj. 3, str. 127.)
- 23—26. XI 1940. g.
Štrajk 43 mesarska radnika iz 21 radnje u Banjaluci. Mesari zahtijevaju potpisivanje kolektivnog ugovora. Samo 6 poslodavaca potpisalo kolektivni ugovor, a ostali to nisu učinili najviše zbog slabog vođenja štrajka od strane podružnice.
(Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka, Uprava policije Banjaluka, Pov. br. 3334/1940.)
26. XI 1940. g.
Štrajk 60 brijačko-frizerskih radnika iz 47 radnji Banjaluke. Do štrajka je došlo zato što se radnici ne mogu da slože s poslodavcima u pitanjima radnog vremena i visine nadnica. 4. XII 1940. g. štrajk još uvijek traje.
(Arhiv Bosanske krajine, Banjaluka, Uprava policije Banjaluka, Pov. br. 3380/1940.)
29. XI 1940. g.
Štrajk 60 radnika iz Brataljevića i Paklenice (Kladanj). Dobili traženo povećanje nadnica za 8 dinara.
(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 4865/1940.)
- Prije 1. XII 1940. g.
Štrajk oko 700 rudarskih radnika u Ljubiji za povećanje plata nije uspio.
(»Jugoslovenski list«, Sarajevo, br. 285/1940.)
14. XII 1940. g.
Štrajk neorganizovanih radnika zaposlenih u privatnim radionicama za izradu bijelog rublja u Sarajevu.
(A IRP Sarajevo, RP II/499, 500. i 501.)

1941. godina

- 1—4. II 1941. g.
Štrajk jednog dijela radnika zaposlenih u pilani »Romanija« u selu Derventa, srez Sarajevo. Radnici traže povišice plata. Štrajk nije uspio.
(Muzej revolucije, Sarajevo, Predratni materijal, kutija II, inv. br. 81/6160-8.)
4. II 1941. g.
Štrajk 800 radnika zaposlenih u rudniku uglja »Đurđevik« u Đurđeviku kod Tuzle. Radnici su obustavili rad zato što im nije izdavano brašno u konzumu.
(A SR BiH, BU, Pov. br. 684/1941.)

15—20. II 1941. g.

Štrajk oko 600 radnika rudnika »Montanika« u Majeveci zbog neisplaćenih nadnica.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 972/1941.)

27. II 1941. g.

Štrajk 700 radnika industrije drveta »Našička« u Zavidovićima zbog neredovne isporuke životnih namirnica.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1042/1941.)

15. III 1941. g.

Štrajk 50 šivačko-odječnih radnika u Sarajevu.

(A SR BiH, BU, Pov. DZ br. 1294/1941.)

19. III 1941. g.

Likvidiran štrajk radnika preduzeća »Šipad« u Zavidovićima. Radnici su dobili povišice dnevnica za 15⁰/₀.

(Muzej revolucije Sarajevo, Predratni materijal, kutija II, inv. br. 80/6161-8.)